วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม 2569 น. 344-355.

บทความวิชาการ

การเมืองแบบสตอรี่กับการเมืองหลังความจริง: เมื่อความเชื่อนำหน้าข้อเท็จจริง

STORY-DRIVEN POLITICS AND POST-TRUTH POLITICS: WHEN BELIEFS TRUMP FACTS

พระเนรมิตร ฐานวุฑฺโฒ[1*], พระมหาวรวัฒน์ อภินนฺโท[1] , พระมหามนตรี กพฺยาธิปติ[1]
Phra Neramitra Ṭhānvuḍḍho[1*], Phramaha Worrawat Apinantho[1],
Phramaha Montree Kabyādhipati[1]
*Corresponding Author E-mail: neramitra2569@gmail.com
Received July 26, 2026; Revised September 29, 2026; Accepted October 5, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์ปรากฏการณ์การเมืองแบบสตอรี่และการเมืองหลังความจริงในสังคมไทยร่วมสมัย โดยพิจารณากระบวนการที่เรื่องเล่าทางการเมือง และการตอบสนองทางอารมณ์เข้ามามีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูล การก่อตัวของความเชื่อ และการประเมินนโยบายสาธารณะของประชาชน การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านเรื่องเล่าสามารถทำให้ประเด็นทางการเมืองที่ซับซ้อนถูกนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเชื่อมโยงกับอารมณ์ และอัตลักษณ์ของผู้รับสาร ซึ่งอาจทำให้การประเมินข้อมูลและนโยบายได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเดิมมากกว่าการตรวจสอบข้อเท็จจริง นอกจากนี้ การนำเสนอและการผลิตซ้ำเรื่องเล่าทางการเมืองผ่านสื่อดิจิทัล รวมถึงการถ่ายโอนวาทกรรมจากต่างบริบท อาจก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างภาพลักษณ์ทางการเมืองกับความเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ หากขาดการปรับให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและสถาบันของไทย บทความจึงเสนอกรอบองค์ความรู้ในการรับมือกับปรากฏการณ์ดังกล่าว 4 ประการ ได้แก่ 1. การเสริมสร้างวิจารณญาณและความรู้เท่าทันข้อมูลทางการเมือง 2. การประเมินนโยบายด้วยหลักฐาน ความคุ้มค่า และความเป็นไปได้ 3. การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเรื่องเล่ากับการปฏิบัติจริง และ 4. การส่งเสริมวัฒนธรรมการถกเถียงบนฐานข้อเท็จจริง ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ กรอบดังกล่าวมุ่งส่งเสริมกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เหตุผล และความรับผิดชอบต่อสาธารณะ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชาธิปไตยและนโยบายสาธารณะ

คำสำคัญ: การเมืองแบบสตอรี่; โครงสร้างทางการเมือง; ประชาชน

---

[1] นักวิชาการอิสระ

[1] Independent Scholar

Abstract

This article analyzed the phenomena of story-based politics and post-truth politics in contemporary Thai society, examining how political narratives and emotional responses influenced public information perception, belief formation, and the evaluation of public policies. The analysis revealed that narrative-based political communication presented complex political issues in an accessible format that resonated with the audience's emotions and identities. Consequently, the assessment of information and policies may be driven more by pre-existing beliefs than by factual scrutiny. Furthermore, the presentation and reproduction of political narratives via digital media along with the importation of discourses from different contexts created a disconnect between political imagery and policy implementation feasibility if these narratives are not adapted to Thailand's specific social and institutional contexts. The article proposed a four-point framework to address these phenomena: 1. fostering critical thinking and political information literacy; 2. evaluating policies based on evidence, cost-effectiveness, and feasibility; 3. verifying the alignment between narratives and actual practice; and 4. promoting a culture of debate grounded in facts, transparency, and accountability. This framework aimed to encourage political decision-making processes that prioritized empirical data, reason, and public accountability, essential conditions for enhancing the quality of democracy and public policy.

Keywords: Story-Driven Politics; Political Structure; People

บทนำ

ในยุคสมัยที่กระแสธารแห่งข้อมูลข่าวสารหลั่งไหลเข้าสู่ชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างไม่ขาดสาย โครงสร้างการรับรู้และการตอบสนองต่อประเด็นทางสังคมและการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและการเติบโตอย่างรวดเร็วของสื่อดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือในการส่งผ่านข้อเท็จจริง แต่ยังกลายเป็นพื้นที่หลักในการจัดระเบียบความคิด สร้างอัตลักษณ์และกำหนดทิศทางความคิดของผู้คนในสังคม ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ และส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสภาวการณ์การเมืองร่วมสมัย คือการเกิดขึ้นและแพร่กระจายของวัฒนธรรม “การเมืองแบบสตอรี่” หรือแนวทางการเมืองที่ขับเคลื่อนด้วยการสร้างเรื่องเล่าและอารมณ์ความรู้สึกเป็นหลัก ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้คนในสังคมยินยอมที่จะเชื่อก่อนแล้วจึงค่อยย้อนกลับมาหาความจริงในภายหลัง หรือ

อาจเลือกที่จะปฏิเสธความจริงหากความจริงนั้นไม่สอดคล้องกับเรื่องเล่าที่ตนเองปักใจเชื่อไปแล้ว (Acemoglu, D. & Robinson, J. A., 2012)

โครงสร้างของการเมืองแบบสตอรี่มีฐานคิดสำคัญอยู่บนการนำเสนอเรื่องราวที่มีตัวละครตัวเอก ฝ่ายตรงข้าม โศกนาฏกรรม และชัยชนะ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์กับผู้รับสารอย่างลึกซึ้ง ต่างจากการเมืองในยุคก่อนที่มักเน้นย้ำเรื่องนโยบาย ตัวเลข สถิติ หรือตรรกะเหตุผลที่ต้องผ่านการพิสูจน์ การใช้นวัตกรรมทางเรื่องเล่าทำให้ประเด็นการเมืองที่ซับซ้อนถูกย่อยให้เข้าใจง่าย และถูกแต่งแต้มด้วยสีสันทางอารมณ์ เช่น ความโกรธ ความกลัว ความหวัง หรือความจงรักภักดี เมื่อผู้คนรับฟังเรื่องเล่าที่ตรงกับความรู้สึกหรือภาพจำเดิมของตนเอง สมองและระบบการรับรู้ของมนุษย์มักจะตอบสนองด้วยความเชื่อในทันที ความรู้สึกเปี่ยมล้นเหล่านี้ทำงานได้รวดเร็วกว่ากระบวนการทางปัญญาที่ต้องใช้เวลาในการตั้งคำถาม สืบค้น และวิเคราะห์เจาะลึก (Marx, K., 1990)

ปัจจัยทางจิตวิทยาทางสังคมยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนสภาวะเช่นนี้ มนุษย์มีความโน้มเอียงโดยธรรมชาติที่จะแสวงหาการยอมรับจากกลุ่ม และมักเลือกเชื่อข้อมูลที่ช่วยยืนยันอคติเดิมของตนเอง เมื่อเรื่องเล่าการเมืองหนึ่ง ๆ ถูกนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่มีระบบอัลกอริทึมคอยจัดสรรเนื้อหาตามความสนใจส่วนบุคคล ผู้คนจึงมักถูกโอบล้อมด้วยเรื่องเล่าที่ซ้ำเติม และตอกย้ำความคิดความเชื่อของตนเองอยู่ตลอดเวลา สภาวะห้องสะท้อนเสียงนี้ทำให้ผู้คนเกิดความมั่นใจอย่างบริสุทธิ์ใจว่าสิ่งที่ตนเองเชื่อนั้นเป็นความจริงแท้ (McMillan, J. & Zoido, P., 2004) ทั้งที่ในความเป็นจริง สภาพการณ์ดังกล่าวเป็นเพียงการรับฟังเสียงที่ตะโกนซ้ำ ๆ จากคนที่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันเท่านั้น

เมื่อความเชื่อเกิดขึ้นก่อนกระบวนการตรวจสอบ การแสวงหาความจริงในเวลาต่อมาจึงไม่ได้เกิดขึ้นบนฐานของการค้นหาความจริงอันบริสุทธิ์ หากแต่เป็นการแสวงหาความจริงเฉพาะส่วนที่ช่วยยืนยันความเชื่อเดิมของตนเอง หรือที่เรียกว่าการเลือกรับรู้เฉพาะข้อมูลที่เข้าทาง กระบวนการค้นหาข้อมูลในลักษณะนี้มักนำไปสู่การตัดทอนบริบท การบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือแม้กระทั่งการสร้างข้อมูลเท็จขึ้นมารองรับเรื่องเล่าเดิม หากมีข้อเท็จจริงหรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่หักล้างเรื่องเล่านั้นปรากฏขึ้น ผู้คนในระบบคิดแบบนี้ก็มักจะเลือกปฏิเสธหลักฐานเหล่านั้นด้วยการมองว่าเป็นการสร้างเรื่องของฝ่ายตรงข้าม หรือเป็นกระบวนการสมคบคิด ส่งผลให้เกราะป้องกันทางความคิดของมนุษย์แข็งแกร่งขึ้นจนยากที่ความจริงชุดใดจะเจาะทะลุเข้าไปได้ (Svolik, M. W., 2012)

ผลกระทบของการเมืองแบบสตอรี่ที่ให้ความสำคัญกับอารมณ์นำหน้าข้อเท็จจริง นำไปสู่การปริแตกอย่างลึกซึ้งของรอยแตกร้าวในสังคม เมื่อผู้คนในสังคมไม่ได้อยู่บนฐานของความจริงชุดเดียวกัน การถกเถียงด้วยเหตุผลตามหลักการประชาธิปไตยจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ สังคมถูกแบ่งออกเป็นฝ่ายอย่างชัดเจนด้วยเรื่องเล่าที่ตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิง ฝ่ายหนึ่งมองอีกฝ่ายหนึ่งด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่ใช่แค่ความเห็นต่างทางนโยบาย แต่เป็นความตื่นกลัวทางศีลธรรม ความเกลียดชัง และการมองฝ่าย

ตรงข้ามเป็นศัตรูที่ต้องถูกทำลาย วัฒนธรรมการถกเถียงด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ถูกลดทอนคุณค่าลง ในขณะที่การแข่งขันกันสร้างเรื่องเล่าที่เร้าอารมณ์และสร้างความสะใจกลับกลายเป็นกลยุทธ์หลักในการเอาชนะทางความคิดและการเมือง (กมล สมวิเชียร, 2516)

การศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ผู้คนเชื่อเรื่องเล่าก่อนตรวจสอบข้อเท็จจริง มิได้มุ่งวิเคราะห์เพียงพฤติกรรมการรับสื่อของบุคคลในยุคดิจิทัลเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงรากฐานของวิกฤตทางปัญญาและประชาธิปไตยในสังคมร่วมสมัย การทำความเข้าใจกลไกของเรื่องเล่า บทบาทของอารมณ์และระบบนิเวศสื่อที่อาจเสริมสร้างอคติ ล้วนมีความสำคัญต่อการกำหนดแนวทางรับมือกับปัญหาดังกล่าว สังคมจึงควรส่งเสริมวัฒนธรรมการรับข่าวสารที่ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบแหล่งที่มา การประเมินหลักฐาน และการเปรียบเทียบข้อมูลจากหลากหลายแหล่งก่อนตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แนวทางนี้จะช่วยฟื้นฟูทักษะการใช้วิจารณญาณ และสนับสนุนให้สังคมตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง เหตุผล และการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายอย่างยั่งยืน

การเมืองไทยในยุปัจจุบัน

ในบริบททางการเมืองไทยร่วมสมัย ปรากฏการณ์การสู้รบทางความคิดไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การนำเสนอนโยบาย การจัดสรรงบประมาณ หรือการสร้างผลงานเชิงประจักษ์ที่เป็นรูปธรรมอีกต่อไป หากแต่ดำเนินไปในสมรภูมิของการสร้างภาพ และการจัดวางตัวตนผ่าน เรื่องเล่าเพื่อดึงดูดอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนเป็นหลัก โครงสร้างการเมืองไทยในปัจจุบัน ได้หลอมรวมเข้ากับวัฒนธรรมการรับรู้แบบสตอรี่อย่างลึกซึ้ง พฤติกรรมของนักการเมืองพรรคการเมือง ตลอดจนกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมมุ่งเน้นไปที่การประดิษฐ์สร้างภาพลักษณ์ที่ดูดี มีคุณธรรม เป็นตัวแทนของความหวัง หรือเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนเพื่อสร้างแรงกระแทกทางอารมณ์ให้ผู้คนเกิดความเลื่อมใส และปักใจเชื่อตั้งแต่แรกเห็นโดยละเลยการสร้างรากฐานความเชื่อใจที่มั่นคง และยั่งยืนซึ่งต้องอาศัยเวลา ความโปร่งใสและผลงานเชิงประจักษ์เป็นเครื่องพิสูจน์ (สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง, 2552)

การเมืองที่เน้นการสร้างภาพมากกว่าสร้างความเชื่อใจ ทำงานผ่านกลไกการสื่อสารที่แยบยลและเข้มข้น มุ่งผลิตภาพจำที่ย่อยง่ายผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการลงพื้นที่โชว์ความถ่อมตัว การแสดงออกถึงความเด็ดขาด การสร้างภาพลักษณ์ของความเป็นคนรุ่นใหม่ผู้เท่าทันโลก หรือการสร้างภาพเป็นผู้จงรักภักดีและรักษาศีลธรรมอันดี ภาพเหล่านี้ถูกออกแบบมาอย่างประณีตเพื่อตอบสนองต่ออคติและความปรารถนาลึก ๆ ของประชาชนแต่ละกลุ่ม เมื่อภาพลักษณ์ดังกล่าวส่งไปถึงผู้รับสารในสังคมที่พร้อมจะรับฟังเรื่องเล่าที่ตรงใจ ประชาชนจำนวนมากจึงยินยอมที่จะเชื่อก่อนโดยสมบูรณ์ กระบวนการปักใจเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลให้ผู้คนมองข้ามการตั้งคำถามถึงความจริงแท้เบื้องหลัง หรือความเป็นไปได้จริงของสิ่งที่นำเสนอ โดยมุ่งเน้นไปที่ความรู้สึกถูกใจและความสะใจเป็นหลัก

เมื่อยุทธศาสตร์การสร้างภาพประสบผลสำเร็จในการจับจูงอารมณ์ของมวลชน ความพยายามในการตรวจสอบความจริงในเวลาต่อมาจึงกลายเป็นเรื่องที่ไร้ความหมาย หรือถูกบิดเบือนไปโดยสิ้นเชิง ในสังคมการเมืองไทยปัจจุบัน หากมีข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็นว่าภาพลักษณ์อันงดงามหรือนโยบายขายฝันเหล่านั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ประชาชนกลุ่มที่ปักใจเชื่อไปแล้วก็มักจะใช้กระบวนการทางจิตวิทยาในการปกป้องความเชื่อของตนเอง ด้วยการค้นหาเหตุผลข้าง ๆ คู ๆ ตัดทอนบริบท หรือเลือกเชื่อเฉพาะข้อมูลขยะในโลกออนไลน์ที่ช่วยค้ำยันภาพจำเดิมเอาไว้ ในทางกลับกัน หากความจริงนั้นไม่อาจหักล้างได้ กลุ่มสนับสนุนก็พร้อมที่จะมองข้ามความผิดพลาดนั้น โดยมองว่าเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อย เมื่อเทียบกับภาพใหญ่ของเรื่องเล่าที่ตนเองเลื่อมใส หรือหลอกตัวเองว่าเป็นการกลั่นแกล้งจากฝ่ายตรงข้าม (สุปัด ทองอินทร์ และจักรวาล เหมือนแจ่ม, 2568)

ผลกระทบที่น่ากังวลที่สุดของการเมืองไทยที่มุ่งสร้างภาพมากกว่าสร้างความเชื่อใจ คือการเสื่อมถอยอย่างรุนแรงของสถาบันทางการเมือง และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบประชาธิปไตย การสร้างภาพสามารถดึงดูดคะแนนเสียง และความสนับสนุนได้ในระยะสั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไป และผลงานจริงไม่ปรากฏ หรือเมื่อภาพที่สร้างขึ้นขัดแย้งกับพฤติกรรมหลังฉากอย่างสิ้นเชิง ความผิดหวังซ้ำแล้วซ้ำเล่าย่อมบั่นทอนความศรัทธาของประชาชนลงไปเรื่อย ๆ ทว่าในวังวนการเมืองปัจจุบัน นักการเมืองกลับไม่ได้แก้ปัญหาด้วยการหันมาสร้างความเชื่อใจผ่านความซื่อสัตย์และการทำงานหนัก แต่กลับแก้ปัญหาด้วยการทุ่มเททรัพยากรไปกับการสร้างภาพชุดใหม่ที่สลับซับซ้อนยิ่งกว่าเดิม เพื่อกลบเกลื่อนความล้มเหลวเดิม เกิดเป็นวงจรอุบาทว์ที่การเมืองขับเคลื่อนด้วยภาพลวงตามากกว่าเนื้อหาสาระที่แท้จริง (สักยา ขาวหมื่นไวย์ และพระอธิการประเสริฐ ปญฺญาวโร, 2568)

การเมืองแบบสตอรี่ที่เน้นการสร้างภาพยังตอกย้ำรอยแตกร้าว และความขัดแย้งในสังคมไทยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การสร้างภาพทางการเมืองมักต้องอาศัยการกำหนดตัวละครตรงข้ามเพื่อสร้างความโดดเด่นให้แก่ตนเอง ฝ่ายหนึ่งถูกสร้างภาพให้เป็นฝ่ายดีงาม ทันสมัย หรือมีศีลธรรม ในขณะที่อีกฝ่ายถูกสร้างภาพให้เป็นฝ่ายโกงกิน ล้าหลัง หรือทรยศต่อชาติ เมื่อประชาชนแต่ละฝ่ายปักใจเชื่อในภาพที่ถูกสร้างขึ้นอย่างถอนตัวไม่ขึ้น การเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มคนในสังคมจึงไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการถกเถียงเรื่องนโยบายอย่างมีเหตุผล แต่มันได้กลายเป็นการปะทะกันของอารมณ์ความเกลียดชังและความศรัทธาที่มืดบอด ความจริงเชิงประจักษ์ถูกลดทอนคุณค่าลงจนหมดสิ้น เหลือเพียงแต่เรื่องเล่าและภาพลักษณ์ที่ฝ่ายตนเองยึดถือเท่านั้น

การวิเคราะห์ประเด็นการเมืองไทยร่วมสมัยผ่านมุมมองของการสร้างภาพมากกว่าการสร้างความเชื่อใจ จึงสะท้อนให้เห็นถึงวิกฤตการณ์เชิงโครงสร้างของการรับรู้ข่าวสารทางสังคม ประชาชนตกเป็นเหยื่อของการบริโภคอารมณ์ความรู้สึกจนลืมสืบค้นความจริงเชิงประจักษ์ ในขณะที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองก็มุ่งใช้ประโยชน์จากจุดอ่อนนี้เพื่อแสวงหา และรักษาไว้ซึ่งอำนาจ โดยละเลยภาระหน้าที่ในการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจระยะยาว หากสังคมไทยยังคงติดกับอยู่ในวัฒนธรรมเชื่อก่อน

ค่อยหาความจริง และปล่อยให้การสร้างภาพทางการเมืองนำหน้าผลงานและความซื่อสัตย์ การพัฒนาทางการเมืองที่ยั่งยืนและการสร้างสังคมที่ตั้งมั่นอยู่บนเหตุผลก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง

ประชาชนผู้มัวเมาในนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองที่ฉ่อฉล

ในสภาวการณ์ทางการเมืองร่วมสมัยที่ขับเคลื่อนด้วยเรื่องเล่า และอารมณ์ความรู้สึก ปรากฏการณ์ที่น่ากังวลที่สุดประการหนึ่งคือการที่ประชาชนตกอยู่ในสภาวะมัวเมา และลุ่มหลงไปกับนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองที่ฉ้อฉล นโยบายสาธารณะ ซึ่งควรจะเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาโครงสร้าง จัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และยกระดับคุณภาพชีวิตของคน ในสังคมอย่างยั่งยืน กลับถูกลดทอนคุณค่าและถูกแปลงสภาพให้เป็นเพียงนวัตกรรมทางเรื่องเล่าอันวิจิตรบรรจง พรรคการเมืองที่มีเจตนาแอบแฝงมักใช้ความแยบยลในการประดิษฐ์นโยบายสาธารณะที่ตอบสนองต่อความปรารถนาลึกๆ ความเดือดร้อน หรือความโลภของมวลชน โดยเจตนาซ่อนเร้นผลกระทบทางเศรษฐกิจ (ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2539) ความเสียหายระยะยาว หรือกระบวนการทุจริตเชิงนโยบายไว้ภายใต้ฉากหน้าอันงดงามของการกระทำเพื่อประชาชน

กระบวนการที่ทำให้ประชาชนตกอยู่ในภาวะมัวเมาเริ่มขึ้นจากการสร้างเรื่องเล่าที่ประโคมประทับคำหวาน ประชาชนจำนวนมากที่กำลังเผชิญกับความยากลำบากทางเศรษฐกิจ หรือความเหลื่อมล้ำในสังคม มักมีความพร้อมทางจิตวิทยาที่จะเปิดรับและเชื่อในสิ่งที่จะช่วยบรรเทาความทุกข์ของตนเองได้ในทันที เมื่อพรรคการเมืองฉ้อฉลเสนอนโยบายสาธารณะประเภทแจกจ่าย ประชานิยมสุดขั้ว หรือการรับประกันผลตอบแทนที่สูงเกินจริงด้วยคำอธิบาย ที่ย่อยง่ายและเร้าอารมณ์ ผู้คนจึงเกิดความเลื่อมใสและปักใจเชื่อในทันทีโดยไม่ผ่านการไตร่ตรอง การยินยอมที่จะเชื่อก่อนโดยไม่ตั้งคำถามถึงแหล่งที่มาของงบประมาณ ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ หรือผลกระทบซ้อนทับที่จะตามมาได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการถูกครอบงำด้วยเรื่องเล่า ซึ่งตัดขาดประชาชนออกจากกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์และการใช้เหตุผลเชิงประจักษ์ (Locke, J., 1764)

เมื่อประชาชนปักใจเชื่อในนโยบายสาธารณะอันแสนหวานไปแล้ว สภาวะมัวเมาจะพัฒนาไปสู่การปกป้องและปฏิเสธข้อเท็จจริงอย่างสุดตัว ในขั้นตอนนี้ แม้จะมีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือสถาบันที่น่าเชื่อถือออกมาเปิดเผยข้อมูลเชิงประจักษ์ ว่า นโยบายดังกล่าว เป็นนโยบายที่ไร้ความยั่งยืน มีช่องโหว่ให้เกิดการทุจริตอย่างมโหฬาร หรือกำลังนำพาประเทศไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเงิน แต่ประชาชนที่กำลังตกอยู่ในความมัวเมาก็มักจะเลือกที่จะไม่รับฟัง ความจริงและตัวเลขทางเศรษฐศาสตร์ถูกมองว่าเป็นเพียงคำทำนายของฝ่ายตรงข้าม หรือเป็นเกมการเมืองที่มุ่งขัดขวางประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้ กระบวนการหาความจริงในภายหลัง จึงไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงอันบริสุทธิ์ แต่เป็นการเลือกเชื่อเฉพาะข้อมูลที่ค้ำยันความหลงใหลเดิมของตนเอง และขับไล่ความจริงที่สอดคล้องกับความเป็นจริงออกไปจากระบบรับรู้

พรรคการเมืองที่ฉ้อฉลอาศัยประโยชน์จากสภาวะความมัวเมาของประชาชนเป็นเกราะบังกายในการแสวงหาผลประโยชน์ และทุจริตคอร์รัปชัน การมุ่งเน้นสร้างเรื่องเล่านโยบายที่โดนใจช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของสังคมออกจากกระบวนการตรวจสอบความโปร่งใส งบประมาณจำนวนมหาศาลที่ถูกทุ่มเทไปกับนโยบายสาธารณะที่สร้างขึ้นเพื่อดึงดูดคะแนนเสียง มักไหลเวียนเข้าสู่เครือข่ายทุนพวกลูกน้องและกลุ่มนักการเมืองผ่านช่องโหว่ที่ถูกออกแบบไว้ตั้งแต่ต้น (บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ, 2563) ทว่าประชาชนกลับมองไม่เห็นการสูญเสียดังกล่าว เพราะความมัวเมาในผลประโยชน์ระยะสั้นบังตาจนกระทั่งเมื่อนโยบายนั้นล่มสลายลงและทิ้งภาระหนี้สินมหาศาลไว้ให้แก่ประเทศชาติ ความจริงอันขื่นขมจึงค่อย ๆ ปรากฏขึ้น แต่ก็มักจะสายเกินกว่าจะแก้ไข และพรรคการเมืองฉ้อฉลเหล่านั้นก็อาจจะกวาดเก็บผลประโยชน์และย้ายไปสร้างเรื่องเล่าชุดใหม่ต่อไปแล้ว

ผลกระทบทางสังคมและเมืองจากการที่ประชาชนมัวเมาในนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองที่ฉ้อฉล จึงนับเป็นภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อระบบประชาธิปไตย และการพัฒนาที่ยั่งยืน สภาวะที่อารมณ์และความเชื่อนำหน้าข้อเท็จจริงทำให้การแข่งขันทางการเมืองลดระดับลงเหลือเพียงการประชันความสามารถในการสร้างภาพและการแจกจ่ายผลประโยชน์ระยะสั้น การเมืองที่เน้นสาระและหลักการถูกละเลย ในขณะที่ประชาชนถูกทำให้กลายเป็นเพียงผู้บริโภคอารมณ์ความรู้สึกที่ไร้พลังในการตรวจสอบ การจะก้าวพ้นจากวงจรอุบาทว์นี้จำเป็นต้องอาศัยการฟื้นฟูวัฒนธรรมการตั้งคำถาม การส่งเสริมความรู้เท่าทันการเมืองและนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนก้าวข้ามความมัวเมาถอยห่างจากเรื่องเล่าที่ชวนเชื่อ และหันมาร่วมกันเรียกร้องข้อเท็จจริง ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบจากผู้มีอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริง

ดับฝันนักการเมืองโง่สร้างภาพว่าตัวเองฉลาดโดยสร้างสตอรี่จากพรรคที่หลงในวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติตะวันตก

การพยายามดับฝันของกลุ่มนักการเมืองที่ไม่ตระหนักในความรู้ความสามารถของตนเอง แต่กลับมุ่งสร้างภาพลักษณ์ว่าตนเป็นผู้ปรัชญาและฉลาดปราดเปรื่อง โดยอาศัยการเลียนแบบและผลิตซ้ำเรื่องเล่าทางการเมืองที่หยิบยืมมาจากวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติตะวันตกนั้น จำเป็นต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจถึงรากเหง้าของกลยุทธ์การสร้างภาพดังกล่าว พฤติกรรมของนักการเมืองกลุ่มนี้มักไม่ได้เกิดจากความเข้าใจในบริบท ประวัติศาสตร์ หรือโครงสร้างทางสังคมที่แท้จริง (สติธร ธนานิธิโชติ, 2555) แต่เกิดจากสภาวะการหลงใหลในคุณค่า ค่านิยม และวาทกรรมทางการเมืองของชาติตะวันตกอย่างฉาบฉวย พวกเขานำเอาวาทกรรม ยุทธวิธี และเรื่องเล่าที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศมาสวมทับบริบททางสังคมของตนเอง แล้วประดิดประดอยให้กลายเป็นเรื่องเล่าชุดใหม่

ที่ดูเก๋ไก๋ ทันสมัย และเป็นสากล เพื่อหลอกลวงให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือและยอมรับในตัวตนที่ถูกสร้างขึ้นนั้นโดยทันที

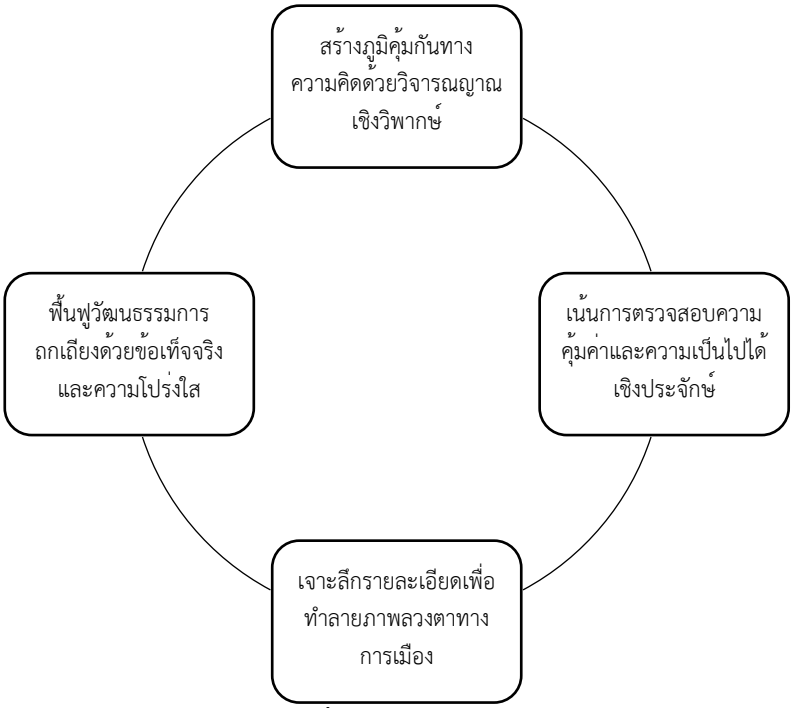
ปรากฏการณ์ที่ผู้คนยินยอมที่จะเชื่อก่อนโดยไม่สืบค้นความจริง ได้กลายเป็นช่องทางหลักที่ทำให้นักการเมืองเหล่านี้ประสบความสำเร็จในขั้นต้น การเลือกใช้วาทกรรมทางการเมืองจากชาติตะวันตกซึ่งดูมีความเป็นวิชาการ มีความก้าวหน้า หรือเต็มไปด้วยภาพของความเจริญรุ่งเรือง สามารถกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกร่วมของผู้คนที่กำลังแสวงหาความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี ประชาชนที่รับฟังเรื่องเล่าเหล่านี้มักเกิดความเลื่อมใสในตัวผู้พูดทันที เพราะภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นนั้นดูสมบูรณ์แบบ และตอบสนองต่ออคติความชอบส่วนตัว ความรู้สึกชื่นชมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้กระบวนการไตร่ตรองและตั้งคำถามถูกละเลยไป ผู้คนเลือกที่จะเชื่อในสติปัญญาและวิสัยทัศน์ที่นักการเมืองแสดงออกผ่านสื่อ โดยไม่ทันได้สังเกตว่าสติปัญญาเหล่านั้นเป็นเพียงเปลือกนอกที่หยิบยืมมาจากผู้อื่น และปราศจากความเข้าใจในกลไกการนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงในพื้นที่

แนวทางสำคัญในการดับฝัน และทำลายเกราะคุ้มกันของนักการเมืองประเภทนี้ จึงไม่ใช่การใช้อารมณ์เข้าหักล้าง หรือการโจมตีด้วยวาทกรรมที่โต้ตอบไปมา แต่คือการดึงสังคมกลับมาสู่การตั้งคำถามบนฐานของข้อเท็จจริงและความเป็นจริงเชิงประจักษ์ การเปิดแผลด้วยการเจาะลึกไปที่เนื้อหาสาระและรายละเอียดของนโยบายจะช่วยเผยให้เห็นถึงความว่างเปล่าหลังฉากทัศน์อันงดงาม เมื่อมีการจี้ถามถึงวิธีการปฏิบัติ ความคุ้มค่า บริบทความเหมาะสม ตลอดจนผลกระทบเชิงโครงสร้างที่อาจเกิดขึ้นจริง ความรู้ที่ถูกฉาบไว้ด้วยเรื่องเล่าแบบชาติตะวันตกจะเริ่มรอยแตกร้าว เพราะนักการเมืองที่เพียงแต่จำวาทกรรมมาพูด ย่อมไม่อาจถกเถียงหรืออธิบายรายละเอียดในเชิงลึกได้อย่างมีตรรกะและเหตุผล

การสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดให้แก่ประชาชนและสังคมก็เป็นอีกหนึ่งกลไกที่สำคัญยิ่ง สังคมต้องร่วมกันสร้างวัฒนธรรมการรับรู้ข่าวสารที่ไม่ยอมตกเป็นทาสของเรื่องเล่าหรือภาพลักษณ์อันฉูดฉาด การปฏิเสธที่จะเชื่อในทันทีและเปลี่ยนมาใช้วิธีการตรวจสอบความจริง วิเคราะห์ที่มาที่ไป ตลอดจนประเมินความพร้อมและสติปัญญาแท้จริงของผู้เสนอตัวเข้ามาบริหารบ้านเมือง จะทำให้นวัตกรรมทางเรื่องเล่าของนักการเมืองที่หลงวัฒนธรรมเสื่อมความนิยมลงไปเอง การตระหนักรู้ของประชาชนจะกลายเป็นแว่นขยายที่ช่วยส่องให้เห็นความแตกต่างระหว่างความฉลาดที่เกิดจากภูมิปัญญาในการแก้ปัญหาที่แท้จริง กับความฉลาดการละครที่เกิดจากการคัดลอกเรื่องเล่าจากต่างแดน (Dahl, R. A., 1998)

ดังนั้น การดับฝันนักการเมืองที่สร้างภาพว่าตนเองฉลาดผ่านการผลิตซ้ำเรื่องเล่าจากต่างประเทศ ย่อมนำพาไปสู่การฟื้นฟูคุณค่าของวิจารณญาณและความมีเหตุผลในการเมืองร่วมสมัย เมื่อประชาชนปฏิเสธที่จะเป็นผู้บริโภคอารมณ์ความรู้สึกและปฏิเสธวัฒนธรรมเชื่อก่อนค่อยหาความจริง สมรภูมิทางการเมืองก็จะถูกบีบให้กลับมาสู่การแข่งขันกันด้วยความซื่อสัตย์ วิสัยทัศน์ที่แหลมคม และความเข้าใจในปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการป้องกันไม่ให้สังคมต้อง

พ่ายแพ้ต่อภาพลวงตาทางการเมืองอีกต่อไปเพื่อแก้ไขปัญหาการเมืองแบบสตอรี่ที่เน้นการสร้างภาพ มัวเมานโยบาย และจำคัดลอกวาทกรรม สามารถสรุปองค์ความรู้ในการแก้ไขอย่างสั้นและกระชับได้ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายออกมาได้ดังนี้

1. สร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดด้วยวิจารณญาณเชิงวิพากษ์ การสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่อของประชาชนในสังคม โดยเปลี่ยนจากการเสพข้อมูลด้วยอารมณ์ความรู้สึกมาเป็นการตั้งคำถามและใช้เหตุผล ประชาชนต้องยึดหลักการรับข่าวสารอย่างมีสติ ไม่ด่วนปักใจเชื่อเรื่องเล่าทางการเมืองที่เร้าอารมณ์หรือตรงกับอคติส่วนตนในทันที การตั้งข้อสงสัยต่อความสมเหตุสมผล และการสืบค้นแหล่งข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนตัดสินใจเชื่อ จะช่วยป้องกันไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของการสร้างภาพและการปลุกกระแส การฝึกฝนจิตใจให้มองโลกตามความเป็นจริงและเปิดรับมุมมองที่แตกต่าง จะกลายเป็นเกราะป้องกันทางปัญญาที่แข็งแกร่ง ทำให้ประชาชนไม่ถูกหลอกลวงด้วยวาทกรรมชวนเชื่อทางการเมืองอีกต่อไป

2. เน้นการตรวจสอบความคุ้มค่าและความเป็นไปได้เชิงประจักษ์ การประเมินนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองต้องก้าวข้ามคำหวาน และตัวเลขแจกจ่ายที่ดึงดูดใจในระยะสั้น ไปสู่การ

วิเคราะห์ผลกระทบและความคุ้มค่าในระยะยาวอย่างแท้จริง ประชาชนและสถาบันตรวจสอบต้องร่วมกันพิจารณาว่านโยบายเหล่านั้นมีแหล่งงบประมาณรองรับที่ชัดเจนหรือไม่ มีความเสี่ยงต่อการเกิดการทุจริตเชิงนโยบายมากน้อยเพียงใด และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงในบริบทของประเทศหรือไม่อย่างไร การใช้ข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ ตัวเลขทางสถิติ และความเป็นไปได้ทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการประเมิน จะช่วยให้สังคมมองเห็นข้อเท็จจริงหลังฉากทัศน์อันงดงาม และป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายทางการเงินและโครงสร้างสังคมจากการตกเป็นเหยื่อของนโยบายประชานิยมที่ไร้ความรับผิดชอบ

3. เจาะลึกรายละเอียดเพื่อทำลายภาพลวงตาทางการเมือง กลยุทธ์สำคัญในการทำลายเกราะคุ้มกันของนักการเมืองที่มุ่งสร้างภาพและคัดลอกวาทกรรม คือการไล่ต้อนด้วยการถามเจาะลึกถึงรายละเอียดเชิงลึกและการปฏิบัติจริง สังคมต้องไม่ปล่อยให้นักการเมืองสื่อสารเพียงแค่วาทกรรมสวยหรูหรือภาพลักษณ์ที่ทันสมัยตามแบบอย่างต่างชาติ แต่ต้องบีบบังคับให้พวกเขานำเสนอขั้นตอนการทำงาน กลไกการแก้ปัญหา และทางออกเมื่อเกิดอุปสรรคอย่างมีตรรกะ การเจาะลึกในรายละเอียดจะช่วยเผยให้เห็นว่าความรู้ความสามารถที่แสดงออกนั้นเป็นสติปัญญาที่แท้จริง หรือเป็นเพียงเปลือกนอกที่ประดิดประดอยขึ้นมาเพื่อหลอกลวงมวลชน การตั้งคำถามเชิงลึกจึงเป็นเครื่องมือส่องสะท้อนให้เห็นความจริงแท้ที่ซ่อนอยู่หลังภาพลวงตาทางการเมืองได้อย่างแนบเนียน

4. ฟื้นฟูวัฒนธรรมการถกเถียงด้วยข้อเท็จจริงและความโปร่งใส การพัฒนาทางการเมืองที่ยั่งยืนจำเป็นต้องยึดถือข้อมูลเชิงประจักษ์และความซื่อสัตย์เป็นมาตรฐานสูงสุดในการตัดสินใจทางการเมือง สังคมต้องร่วมกันสร้างบรรยากาศทางการเมืองที่มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยเหตุผล ความโปร่งใส และหลักฐานที่ตรวจสอบได้ มากกว่าการใช้อารมณ์ความเกลียดชังหรือการเกณฑ์มวลชนมาเผชิญหน้าระหว่างกัน การกดดันให้พรรคการเมืองและนักการเมืองต้องแสดงผลงานจริง และความโปร่งใสในกระบวนการทำงาน จะช่วยลดบทบาทของเรื่องเล่าเร้าอารมณ์ลงได้ เมื่อข้อเท็จจริงกลายเป็นบรรทัดฐานหลักของการถกเถียงในสังคม การเมืองแบบสร้างภาพก็จะเสื่อมความนิยมลง และเปิดทางให้กับการแข่งขันทางการเมืองที่เน้นเนื้อหาสาระและประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง

สรุป

การเมืองไทยร่วมสมัยได้ก้าวเข้าสู่สภาวการณ์ที่ขับเคลื่อนด้วยเรื่องเล่า และอารมณ์ความรู้สึกเป็นหลัก หรือที่เรียกว่าการเมืองแบบสตอรี่ ปรากฏการณ์นี้นำไปสู่พฤติกรรมทางสังคมที่ประชาชนยินยอมที่จะเชื่อก่อนแล้วจึงค่อยย้อนกลับมาหาความจริงในภายหลัง หรือปฏิเสธข้อเท็จจริงหากไม่สอดคล้องกับเรื่องเล่าที่ตนเองปักใจเชื่อ กลไกดังกล่าวก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองในหลายมิติ โดยเฉพาะการที่นักการเมืองและพรรคการเมืองมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์และประดิษฐ์เรื่องเล่าเพื่อดึงดูดอารมณ์ความรู้สึก มากกว่าการสร้างความเชื่อใจผ่านผลงาน ความซื่อสัตย์ และความโปร่งใส

ระยะยาว การใช้ภาพจำที่ย่อยง่าย วาทกรรมเร้าอารมณ์ และการประดิดประดอยตัวตนผ่านสื่อดิจิทัล กลายเป็นเครื่องมือหลักในการดึงดูดความสนับสนุน ส่งผลให้การถกเถียงด้วยเหตุผลและข้อมูลเชิงประจักษ์ถูกลดทอนคุณค่าลง

สภาวะความมัวเมาในนโยบายสาธารณะของนับเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรง นโยบายสาธารณะที่ควรจะเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาโครงสร้าง กลับถูกแปลงสภาพเป็นกรอบเรื่องเล่าทางการเมือง เพื่อตอบสนองต่ออคติ และความเดือดร้อนชั่วคราว ประชาชนที่ตกอยู่ในความมัวเมาเลือกที่จะปกป้องความเชื่อของตนเอง มองข้ามการตรวจสอบแหล่งที่มากระบวนการงบประมาณ หรือช่องโหว่การทุจริตเชิงนโยบายระยะยาว เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองฉ้อฉลเพิ่มความเสี่ยงต่อการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรสาธารณะ ทิ้งไว้เพียงภาระหนี้สินและความล้มเหลวเชิงโครงสร้าง นอกจากนี้ ยังปรากฏกลุ่มนักการเมืองที่คัดลอกวาทกรรมและเรื่องเล่าจากวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติตะวันตกมาสวมทับบริบทไทยอย่างฉาบฉวย เพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ด้านความรู้ ความก้าวหน้า และความสามารถทางการเมืองในเนื้อหาสาระและกลไกการนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กมล สมวิเชียร. (2516). *ประชาธิปไตยกับสังคมไทย.* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. (2539). *การเมืองไทย: การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ออเรียนแทลสกอล่า.

บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ. (2563). *การเมืองไทยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สติธร ธนานิธิโชติ. (2555). *การสร้างเข้มแข็งให้แก่พรรคการเมืองไทย = Strengthening political party in Thailand*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สัภยา ขาวหมื่นไวย์ และพระอธิการประเสริฐ ปญฺญาวโร. (2568). เยาวชนยุคดิจิตอล: การเมืองไทยในปัจจุบัน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 14(1), 278-290.

สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. (2552). *ทางออกวิกฤติความขัดแย้งแตกแยกในระบบสังคมการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.

สุปัด ทองอินทร์ และจักรวาล เหมือนแจ่ม. (2568). ประชาชนยุคโลกาภิวัตน์: ทรราชการเมืองไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 14(3), 211-220.

Acemoglu, D. & Robinson, J. A. (2012). *Why nations fail: The origins of power, prosperity, and poverty*. New York: Crown Publishers.

Dahl, R. A. (1998). *On Democracy*. New Haven: Yale University Press.

Locke, J. (1764). *Two Treatises of Government*. London: A. Millar.

Marx, K. (1990). *Capital: A Critique of Political Economy*. London: Penguin Books.

McMillan, J. & Zoido, P. (2004). How to Subvert Democracy: Montesinos in Peru. *Journal of Economic Perspectives*, 18(4), 69–92.

Svolik, M. W. (2012). *The Politics of Authoritarian Rule*. Cambridge: Cambridge University Press.